

Próbny egzamin ósmoklasisty — arkusz 3

„Dziady” cz. II, tekst informacyjny, język, wypracowanie

opracowanie: **Mateusz Będkowski** · niekazmuliczyc.pl**KLUCZ NAUCZYCIELA**Grupa **A**Suma: **34 pkt**Czas: **90 min**

13 zadań · 34 punkty · 90 minut · bez słownika · pisz czytelnie · w zadaniach otwartych liczy się poprawna forma i pisownia.

Zadanie 1. (0–4)**OTWARTE**

Przeczytaj tekst. Oceń, czy zdanie jest prawdziwe (P), czy fałszywe (F).

Skąd wzięty się Dziady?

Dziady to dawna uroczystość ku czci zmarłych przodków. Adam Mickiewicz pisał, że w jego czasach lud obchodził ją jeszcze w wielu powiatach Litwy, Prus i Kurlandii. Obrzęd sięgał czasów pogańskich, a dawniej nazywano go ucztą kozła. Przewodniczył mu Guślarz, który był jednocześnie kapłanem i poetą. Duchowni i właściciele ziemscy próbowali wykorzenić ten zwyczaj, bo łączył się z zabobonami. Dlatego ludzie obchodzili Dziady potajemnie — nocą, w kaplicach lub pustych domach niedaleko cmentarza. Przygotowywano ucztę z jedzenia, napojów i owoców, a potem wywoływano dusze zmarłych. Wierzano, że jedzenie, picie i śpiewy przynoszą ulgę duszom cierpiącym w czyśćcu.

Zwyczaj częstowania zmarłych znaly też inne ludy, na przykład starożytni Grecy i mieszkańcy Skandynawii. W Dziadach pogańskie obrzędy mieszały się jednak z wiarą chrześcijańską, tym bardziej że uroczystość przypadała w pobliżu Dnia Zadusznego.

Mickiewicz słuchał w młodości opowieści i pieśni o zmarłych, którzy wracają z prośbami lub przestrogi. Wiele obrzędowych śpiewów przeniósł do swojego dramatu niemal dosłownie z poezji ludowej. Moim zdaniem właśnie dlatego „Dziady” do dziś brzmią tak tajemniczo i prawdziwie.

Tekst na podstawie przedmowy Adama Mickiewicza do II części „Dziadów”.

1. Obrzęd ma korzenie w czasach pogańskich. — **P / F**
2. Dusze zmarłych wywoływano przed przygotowaniem uczy. — **P / F**
3. Zwyczaj częstowania zmarłych znali tylko mieszkańcy Litwy. — **P / F**
4. Mickiewicz w młodości słuchał opowieści o zmarłych. — **P / F**

Odpowiedź: 1. P; 2. F; 3. F; 4. P

Rozwiązanie: Każde zdanie porównaj z konkretnym fragmentem tekstu.

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3
4. **1 pkt** — podpunkt 4

Jaki jest główny cel tekstu?

- A. zachęcenie do odwiedzania cmentarzy
- B.** przedstawienie, czym był obrzęd dziadów i skąd Mickiewicz go znał
- C. streszczenie całego dramatu
- D. opis życia w Skandynawii

Odpowiedź: B

Rozwiązanie: Poprawna odpowiedź: przedstawienie, czym był obrzęd dziadów i skąd Mickiewicz go znał.

Błędne odpowiedzi: pozostałe odpowiedzi są niezgodne z tekstem.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Dlaczego ludzie obchodzili Dziady potajemnie?

- A. bo obrzęd był bardzo drogi
- B.** bo duchowni i właściciele ziemscy próbowali wykorzenić ten zwyczaj
- C. bo w dzień pracowali w polu
- D. bo bali się Guślarza

Odpowiedź: B

Rozwiązanie: Poprawna odpowiedź: bo duchowni i właściciele ziemscy próbowali wykorzenić ten zwyczaj.

Błędne odpowiedzi: pozostałe odpowiedzi są niezgodne z tekstem.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Odpowiedz na pytania na podstawie tekstu.

1. Wypisz z tekstu zdanie, w którym autor wyraża opinię.

2. Kim był Guślarz w dawnym obrzędzie?

Odpowiedź: 1. Moim zdaniem właśnie dlatego „Dziady” do dziś brzmią tak tajemniczo i prawdziwie.; 2. Przewodniczył obrzędowi; był jednocześnie kapłanem i poetą.

Rozwiązanie: Uznaj odpowiedzi zgodne z tekstem, sformułowane innymi słowami.

Punktacja:

- 1. 1 pkt — podpunkt 1
- 2. 1 pkt — podpunkt 2

Przeczytaj fragment utworu. Oceń, czy zdanie jest prawdziwe (P), czy fałszywe (F).

Adam Mickiewicz, „Dziady” część II (fragment)

GUŚLARZ

Zamknijcie drzwi od kaplicy
I stańcie dokoła truny;
Żadnej lampy, żadnej świecy,
W oknach zawieście całuny.
Niech księżyc jasność błąda
Szczelinami tu nie wpada.
Tylko żwawo, tylko śmiało.

STARZEC

Jak kazałeś, tak się stało.

CHÓR

Ciemno wszędzie, głucho wszędzie,
Co to będzie, co to będzie?

GUŚLARZ

Czyscowe duszeczki!
W jakiegokolwiek świata stronie:
Czyli która w smole płonie,
Czyli marznie na dnie rzeczki,
Czyli dla dotkliwszej kary
W surowym wszczepiona drewnie,
Gdy ją w piecu gryzą żary,
I piszczy, i płacze rzewnie;
Każda spieszcie do gromady!
Gromada niech się tu zbierze!
Oto obchodzimy Dziady!
Zstępujcie w święty przybytek;
Jest jałmużna, są pacierze,
I jedzenie, i napitek.

Objaśnienia: truna — trumna; świeca — świeca; całun — płótno, zasłona; czyscowe duszeczki — dusze pokutujące w czyśćcu; jałmużna — dar dla potrzebujących; przybytek — miejsce święte; napitek — napój.

1. Obrzęd odbywa się w biały dzień w szkole. — P / F
2. Guślarz zwraca się do dusz zmarłych. — P / F
3. Guślarz wzywa dusze z różnych stron świata. — P / F
4. Starzec odmawia wykonania poleceń Guślarza. — P / F

Odpowiedź: 1. F; 2. P; 3. P; 4. F

Rozwiązanie: Każde zdanie porównaj z konkretnym fragmentem tekstu.

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3
4. **1 pkt** — podpunkt 4

Jaki nastrój buduje fragment?

- A. wesoły i beztroski
B. tajemniczy, pełen grozy
C. uroczysty i radosny
D. senny i nudny

Odpowiedź: B

Rozwiązanie: Poprawna odpowiedź: tajemniczy, pełen grozy.

Błędne odpowiedzi: pozostałe odpowiedzi są niezgodne z tekstem.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Do jakiego rodzaju literackiego należą „Dziady” część II?

- A. do dramatu
B. do liryki
C. do publicystyki
D. do epiki

Odpowiedź: A

Rozwiązanie: Poprawna odpowiedź: do dramatu.

Błędne odpowiedzi: pozostałe odpowiedzi są niezgodne z tekstem.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Odpowiedz na pytania na podstawie fragmentu utworu.

1. Wymień dwa polecenia, które Guślarz wydaje zgromadzonym na początku obrzędu.

2. Co zgromadzeni przygotowali dla dusz?

Odpowiedź: 1. np. zamknąć drzwi, stanąć dokoła trumny, nie zapalać lamp ani świec, zastonić okna; 2. Jąłmużnę, pacierze (modlitwy), jedzenie i napój.

Rozwiązanie: Uznaj odpowiedzi zgodne z tekstem, sformułowane innymi słowami.

Punktacja:

1. 1 pkt — podpunkt 1
2. 1 pkt — podpunkt 2

Wypisz ze zdania imiestów i nazwij jego rodzaj.

1. Napisawszy list, babcia poszła na pocztę. — _____
2. Uśmiechając się, mama otworzyła drzwi. — _____

Odpowiedź: 1. napisawszy — imiestów przysłówkowy uprzedni; 2. uśmiechając się — imiestów przysłówkowy współczesny

Rozwiązanie: Imiestowy przymiotnikowe: czynny (-ący), bierny (-ny, -ty, -ony); przysłówkowe: współczesny (-ąc), uprzedni (-wszy, -wszy).

Punktacja:

1. 1 pkt — podpunkt 1
2. 1 pkt — podpunkt 2

Nazwij rodzaj zdania podrzędnego.

1. Spotkajmy się tam, gdzie zawsze. — _____
2. Poszedłem do biblioteki, żeby wypożyczyć książkę. — _____

Odpowiedź: 1. zdanie podrzędne okolicznikowe miejsca; 2. zdanie podrzędne okolicznikowe celu

Rozwiązanie: Zadaj pytanie od zdania nadrzędnego do podrzędnego (co? jaki? kiedy? po co? dlaczego? gdzie? kto?).

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2

Zapisz poprawnie (zasady pisowni obowiązujące od 1 stycznia 2026 r.).

1. (nie)najszybszy — _____
2. (c/C)zerwony (f/F)ord stał pod domem — _____
3. (z)powrotem — _____

Odpowiedź: 1. nienajszybszy; 2. czerwony Ford; 3. z powrotem

Rozwiązanie: Od 2026 r.: „nie” z przymiotnikami w stopniu wyższym i najwyższym oraz z imiesłowami przymiotnikowymi łącznie; mieszkańcy miast, nazwy obiektów (Plac, Park) i nazwy wyrobów wielką literą.

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3

Co znaczy frazeologizm „mieć muchy w nosie”?

- A.** szybko uciec **B.** mówić na próżno **C.** mieć zły humor **D.** zachować sekret

Odpowiedź: **C**

Rozwiązanie: „mieć muchy w nosie” — mieć zły humor.

Błędne odpowiedzi: pozostałe znaczenia należą do innych frazeologizmów.

Punktacja: **1 pkt** — poprawna odpowiedź.

Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

1. Czy pamięć o zmarłych jest ważna dla żyjących? Napisz rozprawkę. Odwołaj się do „Dziadów” części II oraz innego utworu literackiego.
2. Napisz opowiadanie z elementami fantastycznymi o spotkaniu z duchem, który przychodzi z prośbą lub przestrogą.

Odpowiedź: 1. ocenia nauczyciel według kryteriów; 2. ocenia nauczyciel według kryteriów

Rozwiązanie: Rozprawka: teza lub hipoteza, co najmniej dwa argumenty z przykładami (w tym z lektury obowiązkowej), wniosek. Opowiadanie: zgodna z tematem fabuła, narrator, punkt kulminacyjny, elementy twórcze (dialog, opis przeżyć).

Punktacja:

1. **2 pkt** — realizacja tematu i formy wypowiedzi
2. **2 pkt** — elementy retoryczne (rozprawka) lub twórcze (opowiadanie)
3. **2 pkt** — kompetencje literackie i kulturowe (trafne odwołanie do lektury)
4. **1 pkt** — kompozycja: wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapity
5. **1 pkt** — styl i poprawność językowa
6. **1 pkt** — poprawność ortograficzna
7. **1 pkt** — poprawność interpunkcyjna

Zasady przyznawania punktów

- Zadania zamknięte: 1 pkt za poprawną odpowiedź; 0 pkt za błędną, za brak odpowiedzi albo za wskazanie więcej niż jednej odpowiedzi.
- Zadania otwarte i z lukami: punkty według kryteriów podanych przy zadaniu. Każdy poprawny sposób rozwiązania jest akceptowany, także inny niż w kluczu.
- Przy poprawnej metodzie i błędzie rachunkowym uczeń traci tylko punkt za wynik końcowy; sam wynik bez wymaganego zapisu obliczeń daje najwyżej punkt za odpowiedź, jeśli kryteria tak stanowią.

Proponowana skala ocen (34 pkt)

34–31 pkt: bardzo dobry · 30–26 pkt: dobry · 25–19 pkt: dostateczny · 18–14 pkt: dopuszczający · 13–0 pkt: niedostateczny

Progi orientacyjne: ok. 90% / 75% / 55% / 40%. Dostosuj je do wewnętrznych zasad oceniania.